

ALOY O'SIMLIGINING XALQ TABIATIDAGI O'RNI VA RETSEPTDA QO'LLANILISHI

Samarqand Davlat Tibbiyot Universiteti Farmatsiya 1-kurs talabasi

Abdullayeva Dilso'z Abdusamatovna

Samarqand Davlat Tibbiyot Universiteti Farmatsiya 1-kurs talabasi

Toshmurodova Xolida Azamatovna

Ilmiy rahbar:

Samarqand Davlat Tibbiyot Universiteti assistenti

Xamdamova Muqaddas Xamidovna

Annotatsiya. *Ushbu maqolada aloy o'simligining biologik xususiyatlari, kimyoviy tarkibi, dorivor xususiyatlari hamda xalq tabobatidagi o'rni haqida batafsil ma'lumotlar berilgan. Aloy o'simligi qadim zamonlardan buyon shifobaxsh o'simlik sifatida insoniyat hayotida muhim ahamiyatga ega bo'lib kelmoqda. Maqolada aloyning organizmga foydali ta'siri, turli kasalliklarni davolashda qo'llanilishi hamda farmatsevtika sohasida retsept asosida ishlatilishi yoritilgan. Shuningdek, o'simlikni yetishtirish va parvarish qilish usullari haqida ham ma'lumot berilgan.*

Kalit so'zlar: *Aloy, Aloe vera, dorivor o'simlik, xalq tabobati, retsept, biologik xususiyatlar, farmatsevtika, shifobaxsh o'simliklar.*

KIRISH

Insoniyat tarixida o'simliklar muhim o'rin egallab kelgan. O'simliklar nafaqat oziq-ovqat manbai, balki turli kasalliklarni davolash vositasi sifatida ham keng qo'llanilgan. Ayniqsa dorivor o'simliklar inson salomatligini saqlashda katta ahamiyatga ega.

Tabiatda dorivor xususiyatlarga ega bo'lgan ko'plab o'simliklar mavjud bo'lib, ulardan biri aloy o'simligidir. Aloy qadim zamonlardan buyon shifobaxsh o'simlik sifatida mashhur bo'lib kelgan. Qadimgi Misr, Yunoniston va Rim davlatlarida ham aloy dorivor o'simlik sifatida qo'llanilganligi haqida tarixiy manbalarda ma'lumotlar uchraydi.

Aloy o'simligining barglari tarkibida ko'plab biologik faol moddalar mavjud bo'lib, ular inson organizmiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Shu sababli aloy xalq tabobatida keng qo'llaniladi. Hozirgi kunda esa aloydan farmatsevtika sanoatida turli dori vositalari tayyorlashda foydalanilmoqda. Aloy o'simligining ilmiy nomi Aloe vera bo'lib, u dorivor o'simliklar qatoriga kiradi.

Aloy o'simligining tarqalishi va kelib chiqishi:

Aloy o'simligi asosan tropik va subtropik iqlim hududlarida keng tarqalgan. Uning vatani Afrika qit'asi hisoblanadi. Keyinchalik bu o'simlik Osiyo, Amerika va Yevropa mamlakatlariga ham tarqalgan.

Bugungi kunda aloy ko'plab mamlakatlarda yetishtiriladi. Ayniqsa Hindiston, Xitoy, Meksika va AQShda aloy plantatsiyalari mavjud.

Aloy issiq va quruq iqlim sharoitida yaxshi o'sadi. Shu sababli u suvni o'zida saqlash xususiyatiga ega bo'lgan sukkulent o'simliklar guruhiga kiradi. Bu xususiyat unga qurg'oqchilik sharoitida ham yashash imkonini beradi.

Aloy o'simligining biologik xususiyatlari

Aloy ko'p yillik o'simlik bo'lib, qalin va shirali barglarga ega. Barglari rozet shaklida joylashadi va ularning chetlari mayda tikanli bo'ladi.

Aloy barglari ichida shaffof gel modda mavjud. Aynan shu gel o'simlikning dorivor xususiyatini ta'minlaydi. Barglarining uzunligi 30–60 sm gacha yetishi mumkin.

Aloy o'simligining gullari sariq yoki to'q sariq rangda bo'ladi. Gullari uzun poya ustida joylashadi. O'simlik asosan vegetativ usulda, ya'ni yon kurtaklari orqali ko'payadi.

Aloy o'simligi juda chidamli bo'lib, kam suv bilan ham yashay oladi. Shu sababli uni uy sharoitida parvarish qilish juda oson.

Aloy o'simligining kimyoviy tarkibi

Aloy o'simligi tarkibida inson organizmi uchun foydali bo'lgan ko'plab moddalar mavjud.

Ularning asosiylari quyidagilar: A vitamini, C vitamini, E vitamini, B guruhi vitaminlari,

Aminokislotalar, fermentlar, polisaxaridlar, mineral moddalar (kalsiy, magniy, temir, rux)

Bu moddalar organizmning himoya tizimini mustahkamlaydi, yallig'lanishni kamaytiradi va organizm faoliyatini yaxshilaydi.

Aloy o'simligining xalq tabobatidagi o'rni

Aloy qadim zamonlardan buyon xalq tabobatida keng qo'llanib kelinadi. U turli kasalliklarni davolashda tabiiy vosita sifatida ishlatiladi.

Aloy bargidagi gel modda kuyish, jarohat va kesilishlarda tez shifo beruvchi vosita sifatida qo'llaniladi. Bundan tashqari, aloy teri kasalliklarini davolashda ham foydali hisoblanadi.

Aloy sharbati organizmni mustahkamlash, immunitetni oshirish va shamollash kasalliklarining oldini olishda yordam beradi. Shu sababli ko'plab xalqlarda aloy muhim dorivor o'simlik sifatida qadrlanadi.

Aloy o'simligining retseptda qo'llanilishida bunda o'simlik dori nomi shaklida yozilganda, dori shakli bosh kelishikda va bosh harfda, dorining nomi qaratqich kelishigida hamda bosh harfda yoziladi. Masalan: Sirupus Aloes.

Retseptda esa dori shakli va dorining nomi ham bosh harfda qaratqich kelishikda yoziladi.

Immunitetni oshirish uchun retsept o'zbek tilida yozilishi:

OI: 100 g aloy sharbati

200 g asal

100 g limon sharbati

Retsept Lotin tilida yozilishi:

Recipe: Sirupi Aloes 100

Mellis 200

Sirupi Citri 100

Tayyorlanishi: barcha mahsulotlar yaxshilab aralashtiriladi. Kuniga ikki mahal bir osh qoshiqdan iste'mol qilish tavsiya etiladi.

Yaralar uchun retsept

Aloy bargi kesilib, ichidagi gel yara ustiga surtiladi. Bu yara tez bitishiga yordam beradi.

Aloy o'simligining kosmetologiyada qo'llanilishi

Aloy kosmetologiya sohasida ham keng qo'llaniladi. Uning gel moddasidan turli krem, loson va niqoblar tayyorlanadi.

Aloy terini namlaydi, yallig'lanishni kamaytiradi va terining yangilanishiga yordam beradi. Shuningdek, u sochni mustahkamlashda ham foydali hisoblanadi.

Aloy o'simligini parvarish qilish

Aloy uy sharoitida yetishtirish uchun juda qulay o'simlik hisoblanadi. U quyosh nuri tushadigan joylarda yaxshi o'sadi.

O'simlikni haftasiga bir yoki ikki marta sug'orish yetarli bo'ladi. Tuproq juda nam bo'lib ketmasligi kerak. Aloy yon kurtaklari orqali oson ko'payadi.

Xulosa

Aloy o'simligi tabiatda muhim o'rin tutadigan dorivor o'simliklardan biridir. Uning tarkibidagi biologik faol moddalar inson organizmiga foydali ta'sir ko'rsatadi. Aloy xalq tabobatida, kosmetologiyada va farmatsevtikada keng qo'llaniladi.

Shifobaxsh xususiyatlari tufayli aloy inson salomatligini saqlashda muhim rol o'ynaydi. Shu sababli ushbu o'simlikni o'rganish va undan oqilona foydalanish katta ahamiyatga ega.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Rasulov A. Dorivor o'simliklar. Toshkent, 2018.
2. Abdurahmonov T. Botanika asoslari. Toshkent, 2019.
3. Karimov S. Xalq tabobati va dorivor o'simliklar. Toshkent, 2020.
4. Ilmiy maqolalar va internet manbalari.
5. Айтмуратова, П. Г. (2022). Важность обучения латинскому языку в медицинских вузах. Science and Education, 3(12), 897-902.
6. Айтмуратова, П. Г. (2024). I-III СКЛОНЕНИЯ ИМЁН СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ В ЛАТИНСКОМ ЯЗЫКЕ. Ta'lim innovatsiyasi va integratsiyasi, 22(5), 37-42.

7. Mallaevna, N. S., & Khalid, A. (2023, November). Topic chemical terminology of salts. In International conference on multidisciplinary science (Vol. 1, No. 5, pp. 226-229).

8. Mallaevna, N. S. (2024). THE SOCIAL AND CULTURAL IMPORTANCE OF THE LATIN LANGUAGE AND ITS PRESENT AND HISTORICAL LANDSCAPE. Central Asian Journal of Academic Research, 2(5), 51-55.

9. Alisherovna, A. U., & Uves, S. (2023, November). CLINICAL TERMINOLOGY: UNDERSTANDING WORD-FORMATION, GREEK ROOTS, SUFFIXES, AND PREFIXES. In International conference on multidisciplinary science (Vol. 1, No. 5, pp. 206-209).

10. Mardanovich, M. Z., & Mokhigul, O. (2024). Personality in teaching the module of latin and medical terminology in the medical higher education institution. Journal of Universal Science Research, 2(1), 425-435.

11. Mardanovich, M. Z. (2023). Lotin tilining zamonaviy tillarga bevosita va bilvosita ta'siri. Research Focus International Scientific Journal, 2(6), 132-136.

12. Fayzullaev, F. U. "The Role of Critical Thinking in Learning a Foreign Language." JournalNX, vol. 7, no. 1, 2021, pp. 68-70.

13. Beknazarova, M. K. (2022). Lotin tilini o'qitish jarayonida klinik kafedralar bilan integratsiyalashtirilgan mashg'ulotlarning maqsadli yo'naltirilishidagi natijalar. Science and Education, 3(11), 653-656.